

Rámeček 2.2 Zvyšování spokojenosti u učitelů

Estonsko

Hlavním cílem Strategie celoživotního učení 2014–2020 v Estonsku je zajištění spokojenosti učitelů a jejich dobrého obrazu ve společnosti. Kroky vlády jako navyšování platů nebo reformy organizace práce mají zajistit, aby se učitelská profese stala ve společnosti vysoce ceněná. Ve snaze nalákat nejvhodnější kandidáty a vytvořit z učitelství atraktivní zaměstnání byly průměrné platy učitelů nastaveny tak, aby odpovídaly požadované odbornosti a získaným dovednostem, a platy začínajících učitelů byly vybrány k tomu, aby posílily oblibu učitelství mezi mladými lidmi. Platový systém učitelů má nadále podněcovat profesní rozvoj, a to například možností výběru půlročního volna, které se využije ke splnění zadaných individuálních úkolů.

Estonsko ohodnocuje učitelskou profesi jak pomocí nárůstu platů, tak pomocí profesního ocenění a tím rozšiřuje společenské povědomí o pracovnících ve školství. Na každoroční slavnosti Učitel roku se udělují vyznamenání, která oceňují příspěvní nejvýznamnějších odborníků ke kvalitě vzdělávání a k podpoře studentů.

Zdroj: Ministry of Education and Research, 201, „The Estonian Lifelong Learning Strategy 2020”, <https://www.hm.ee/en/estonian-lifelong-learning-strategy-2020>.

Všeobecně nízká úroveň vnímané prestiže učitelského povolání je nepochybně jedním z důležitých faktorů, který negativně ovlivňuje dostatek učitelů na pracovním trhu: dotýká se nejen schopnosti přitáhnout nové kvalitní a motivované uchazeče o studium pedagogických fakult, ale také předčasných odchodů začínajících učitelů ze školství do jiných oborů.¹⁷ To, jak učitelé sami nahlízejí na svou profesi, nemusí nicméně reflektovat míru prestiže, jakou tomuto povolání připisuje společnost v dané zemi. Z průzkumů realizovaných v celé řadě evropských zemí (např. Španělsku, Lotyšsku, Polsku) vyplývá, že veřejnost nahlíží na toto povolání pozitivněji, pokud jde o míru prestiže, než samotní učitelé, což se potvrzuje také v případě českých učitelů.¹⁸

To, že si společnost učitelů považuje, nicméně nemění nic na skutečnosti, že jen malý podíl z nich by si takové povolání zvolilo, neboť se jedná o finančně výrazně podhodnocený obor, který může jen obtížně konkurovat ostatním sférám trhu práce. Při snaze o zvyšování atraktivity učitelského povolání pro nové uchazeče je však třeba mít na paměti nejen otázku financí a pracovních podmínek, ale také způsob, jakým je obraz učitelské profese v dané zemi vytvářen, např. mediálně. To je důvodem, proč se celá řada zemí (např. Norsko, Finsko, Španělsko, Francie) cíleně soustředí na zlepšování obrazu učitele ve společnosti prostřednictvím kampaní zaměřených na zvyšování společenské prestiže učitelského povolání.¹⁹

Zajímavé výsledky přináší srovnání zjištění z šetření TALIS 2018 o vnímané prestiži učitelské profese s hodnotami indexu GTSI (Global Teacher Status Index).²⁰ Index GTSI popisuje míru uznání učitelské profese širokou veřejností ve 35 zemích světa (z nichž 24 se účastnilo šetření TALIS 2018). Index

17 Je třeba upozornit, že výsledky šetření TALIS 2018 nepostihují absolventy pedagogických fakult, kteří dali přednost jinému než učitelskému povolání, ani učitele, kteří učitelskou profesi v počátku kariéry opustili.

18 Šetření Centra pro výzkum veřejného mínění z roku 2016 naznačuje, že česká společnost si cení učitelského povolání poměrně vysoko. Ze seznamu 26 profesí, které respondenti řadili podle toho, nakolik si jich váží, byli učitelé základních škol zařazeni průměrně na pátou příčku za lékaře, vědce, zdravotní sestry a učitele na VŠ a před povolání, jako je např. soudce. Více viz tisková zpráva Prestiž povolání – únor 2016, CVVM 2016.

19 Více o jednotlivých národních výzkumech a kampaních viz Evropská komise/EACEA/Eurydice, 2015. Profese učitele v Evropě: praxe, názory a přístupy. Zpráva Eurydice. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie.

20 Mezinárodní index vyvinutý nadací Varkey. Index kombinuje umístění učitelské profese (učitelé na prvním a na druhém stupni) na žebříčku povolání, umístění statusu učitelské profese na základě podobnosti s jinými profesemi a umístění odvozené od míry respektu, jakého se učitelům dostává od žáků.